

Directoraat-generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen & Energie
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Datum
22-3-2024

verslag

Consultatieverslag Subsidieregeling verduurzaming
verenigingen van eigenaars (SVVE)

<i>Onderwerp</i>	Verslag internetconsultatie Subsidieregeling verduurzaming verenigingen van eigenaars (SVVE)
<i>Looptijd consultatie</i>	2 augustus 2023 – 30 augustus 2023

Inleiding

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) was voornemens de Subsidieregeling verduurzaming verenigingen van eigenaars (SVVE) te wijzigen. Deze subsidieregeling verstrekt subsidie aan verenigingen van eigenaars, wooncoöperaties en woonverenigingen (gezamenlijk aangeduid als verenigingen) om deze te stimuleren de gebouwen te verduurzamen.

De verduurzaming van de gebouwde omgeving wordt steeds urgenter en gaat nog niet snel genoeg om de gestelde doelen op het gebied van CO₂-besparing uit het Klimaatakkoord te behalen. Verenigingen vormen binnen deze opgave een belangrijke doelgroep: van de ruim 143 duizend vve's in Nederland, bijvoorbeeld, hebben ongeveer 125 duizend vve's ten minste één woning. In totaal maken bijna 1,2 miljoen woningen onderdeel uit van een vve (het aantal wooncoöperaties en -verenigingen in Nederland is vooralsnog beperkt). Om verschillende redenen blijft de verduurzaming in deze doelgroep achter. Daarom is naar het verbeteren van de subsidieregeling gekeken.

Als onderdeel van de wijziging van de subsidieregeling heeft het Ministerie van BZK van 2 augustus 2023 tot en met 30 augustus 2023 een internetconsultatie gehouden. Via de internetconsultatie is gevraagd of men wil reageren op de subsidieregeling. Men kon dit doen door een bericht achter te laten of door een document te uploaden.

Opbrengst van de consultatie

Op 2 augustus 2023 is de concept wijzigingsregeling voor consultatie op www.internetconsultatie.nl gepubliceerd, waarmee eenieder in de gelegenheid is gesteld te reageren. In totaal zijn er 17 reacties binnengekomen. Over het algemeen blijkt uit de consultatie dat men verheugd is met de wijzigingen in de

regeling, ook zijn er verschillende suggesties voor verdere verbeteringen aangedragen. De reacties uit de consultatie worden hieronder per thema behandeld. Een deel van de reacties heeft geleid tot wijzigingen in de regeling, een deel wordt niet overgenomen. Er is bij de (voorgestelde) wijzigingen zo veel mogelijk rekening gehouden met andere regelingen (zoals de ISDE).

Aanvraagprocedure

Er is voorgesteld om achteraf aanvragen mogelijk maken voor enkelvoudige aanvragen. Subsidie voor verduurzamingsmaatregelen dient echter juridisch gezien vooraf te worden aangevraagd, in verband met de AGVV¹. Ook is het belangrijk dat de leden van de vereniging tijdens de algemene ledenvergadering goed worden meegenomen in de besluitvorming. Daarvoor is vooraf aanvragen ook wenselijk. Advies, procesbegeleiding en ondersteunende onderzoeken kunnen wel achteraf worden aangevraagd.

Een ander voorstel was het opnemen van een hardheidsclausule omdat het in de praktijk wel eens voorkomt dat vve's achteraf proberen een aanvraag te doen. Dit is om bovengenoemde redenen niet mogelijk/wenselijk. Deze voorwaarde zal in de communicatie daarom nog meer aandacht krijgen. Ook zal dit in het vve ontzorgingsprogramma worden opgepakt door stakeholders te informeren. Verder zal er contact opgenomen worden met intermediairs zoals beheerdersverenigingen om zo deze situaties te voorkomen.

Advisering

Aangegeven is dat men verwacht dat het uitbreiden van de advisering voor verenigingen bij zal dragen aan de benodigde versnelling en opschaling in de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Er werd ook meerdere malen gevraagd om het percentage van de subsidie te verhogen van 50% naar 75% (naast het reeds verhoogde maximale bedrag voor advisering). Dit heeft geleid tot wijziging naar 75% subsidie. Ook werd gevraagd om meer onafhankelijke procesbegeleiders. Procesbegeleiding is in de SVVE subsidiabel. Het opleiden van procesbegeleiders staat hier los van, maar hier wordt op andere wijze met verschillende stakeholders, waaronder een onderwijsinstelling, aan gewerkt. Daarnaast is de suggestie om de onderzoeken niet in een keer te hoeven aanvragen, niet overgenomen. Hiervoor is gekozen vanwege de uitvoerbaarheid en vanwege de stimulerende werking om de benodigde onderzoeken zo snel mogelijk uit te voeren.

Er is door organisaties positief gereageerd op subsidie voor flora en fauna onderzoek. Daarnaast werd gevraagd om de subsidie uit te breiden naar ook andere soorten ondersteuning en een meer praktische uitvoering van de flora en fauna onderzoeken. De meest robuuste oplossing om soortenbescherming hand in hand met isolatie te laten gaan zijn de soortenmanagementplannen (SMP's)². Wanneer je gemeente een SMP heeft opgesteld, hoeft men voor alle panden (ook vve's) binnen dat gebied geen individueel ecologisch onderzoek meer te doen en ontheffing aan te vragen. Daarom zet het Rijk in op een landelijke uitrol van de SMP's. In december 2023 is een regeling opengesteld met 54 miljoen³

---

¹ [Verordening - 651/2014 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

² Een SMP is een plan van de gemeente waarin de gemeente in één keer voor het gehele gebied ecologisch onderzoek doet en maatregelen neemt voor de beschermde diersoorten. Op basis van het SMP wordt een gebiedsgerichte ontheffing verleend door de provincie. De ontheffing kan tot 10 jaar gelden.

³ [wetten.nl - Regeling - Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren - BWBR0049033 \(overheid.nl\)](#)

beschikbaar is gesteld voor de totstandkoming van SMP's binnen gemeenten. In de Kamerbrief⁴ van december 2023 wordt de huidige aanpak inzake natuurinclusief isoleren toegelicht. Voor vve's geldt momenteel dat zij regulier ecologisch onderzoek kunnen doen of wachten tot een SMP geldt. In de tussentijd worden er door o.a. BZK, LNV, RVO meerdere onderzoeken gedaan naar de vleermuispopulaties. Ook zijn er al kaarten beschikbaar waar verschillende organisaties mee werken. Er wordt ook ingezet op innovatieve methoden zoals eDNA om uit te sluiten dat diersoorten in gebouwen verblijven.

Er is de suggestie gedaan om een relatie tussen de complexiteit van de verduurzaming en het aantal uren dat subsidiabel is te maken voor procesbegeleiding. Dit wordt gezien als onverstandig voor de subsidieregeling omdat het de regeling zeer ingewikkeld maakt. Het aantal uren in de regeling is nu gebaseerd op een uitgebreide ronde langs deskundigen en en ervaring uit de markt.

Monumenten

Men was positief over het versoepelen van de regeling voor gebouwen met een monumentenstatus omdat de toegankelijkheid van de regeling voor deze doelgroep nu is verbeterd. Daarnaast werd gevraagd om ook de gebouwen in beschermde stadsgezichten voor de versoepelingen in aanmerking te laten komen. Er worden echter geen grote belemmeringen bij beschermde dorps- en stadsgezichten verwacht als gevolg van welstandseisen zoals bijvoorbeeld vloer- of dakisolatie aan de binnenzijde. Meestal zijn er ook meer mogelijkheden voor panden binnen een beschermd stadsgezicht voor de toepassing van isolerende beglazing dan bij beschermde monumenten het geval is. Het generiek toevoegen van alle panden binnen beschermde stadsgezichten, zal een grote impact hebben op de uitvoering en maar voor enkele gevallen van toepassing zijn en is daarom niet proportioneel als wijziging.

Warmtenetten

Uit de consultatie kwam de wens naar boven om meer eenduidigheid over warmtenetten te krijgen in de regelingen. Zoals aangekondigd in de Kamerbrief ontwikkelingen verduurzaming gebouwde omgeving van 14 juli 2023, wordt onderzocht of en hoe subsidies gebundeld kunnen worden om het proces van planning en uitvoering van warmtenetten te ondersteunen en te versnellen.¹¹ Hierover lopen met de VNG en Aedes gesprekken. De gedachte is om de verschillende subsidies voor woningeigenaren en andere gebouweigenaren ten behoeve van in pandige kosten voor het aansluiten van een warmtenet te bundelen en de gemeente hier een belangrijke rol in te geven. Op die manier kunnen gemeenten warmtenetaansluitingen beter in een collectieve aanpak aanbieden en de eigenaren ontzorgen. Het gaat om de onderdelen voor warmtenetten uit de huidige SVVE, ISDE, DUMAVA en SAH. De inzet is dat in 2025 een nieuwe of aangepaste regeling in werking treedt. In deze wijzigingsregeling is daarom enkel het subsidiebedrag verhoogd naar aanleiding van indexatie.

Budget

Een partij vindt de subsidiebedragen te laag evenals het totaalbudget. Ook wordt gesteld dat bijkomende kosten niet in aanmerking komen voor subsidie. Wat betreft het budget is er geen volledige uitputting van het budget dus uit de

---

⁴ [Kamerbrief over stand van zaken natuurvriendelijk isoleren | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

praktijk blijkt dit anders. Ten aanzien van de subsidiebedragen wordt de categorie advies uitgebreid en zijn de totaalbedragen verhoogd.

Technische wijzigingen

Bij terrasdaken is meer duidelijkheid gevraagd over de voorgestelde wijziging. Deze wijziging staat echter duidelijk in de regeling en bijhorende toelichting omschreven. Ook is er meer informatie te vinden over deze wijziging op de website van RVO. Zie ook: [SVVE: voorwaarden isolatiemaatregelen \(rvo.nl\)](https://www.rvo.nl/onderwerpen/vervoer/voortuigen/voortuigen-voorwaarden-isolatiemaatregelen)

Ook wordt er aandacht gevraagd voor de minimaal benodigde percentages/oppervlakten voor maatregelen om subsidie te krijgen. Er bestaat een mogelijkheid om dat afwijking hiervan mogelijk is indien vve's niet aan het minimaal benodigde oppervlak kunnen voldoen, maar deze mogelijkheid is voor de vve's niet duidelijk. Wij zien dit graag concreet opgenomen in de regeling of vermeldt op de website over de SVVE-regeling. Dit staat echter nu al in de regeling opgenomen in artikel 10 lid 1.

Elektrisch rijden: oplaadpuntenadvies en basislaadinfrastructuur

Uit de reacties blijkt dat het positief wordt ontvangen dat het oplaadpuntenadvies gecontinueerd wordt tot einde looptijd van de regeling. Daarnaast is men ook positief over het subsidiabel maken van de basislaadinfrastructuur die nodig is voor het aansluiten van oplaadpunten. Over het laatste punt zijn ook verschillende technische en beleidsmatige suggesties ontvangen. Een vaker genoemde wens was het minder streng hanteren van de voorwaarde van het aansluiten van alle parkeerplaatsen, omdat dit voor veel vve's niet nodig is om in de verwachte laadbehoefte te voorzien. Deze eis is daarom losgelaten in de regeling, echter blijft het uitgangspunt dat appartementseigenaars (en via de appartementseigenaar diens huurder) door het installeren van de basislaadinfrastructuur toegang kan krijgen tot een oplaadpunt. De regeling biedt nu meer flexibiliteit in de oplossing die een vve kiest.

Ook kwam de wens naar boven om het subsidiebedrag te verhogen per parkeerplaats. Het subsidiebedrag is echter gebaseerd op de maximale subsidie die mogelijk is zonder in problemen te komen i.v.m. staatssteun bij een deel van de vve's. Hierbij is gerekend met de gemiddelde kosten voor een vve dus in individuele gevallen kunnen kosten hoger uitvallen. Het wijzigen ervan zou differentiatie en daarmee zwaardere regeldruk betekenen voor de vve's. Er is daarom gekozen om dit niet te wijzigen.

Biobased milieuvriendelijke bonus

In de consultatie is naar voren gebracht dat een bonus voor duurzame materialen wenselijk zou zijn. Tevens is aangegeven dat niet alle natuurlijke materialen duurzaam zijn. Om er zeker van te zijn dat de materialen ook daadwerkelijk een lage milieu-impact hebben, is er – naast het percentage biobased materiaal – ook een grenswaarde aan de milieukostenindicator (MKI) gesteld. Hiermee is geborgd dat de milieu-impact van de biobased isolatiematerialen over de gehele levensduur beperkt is. Ook zijn er zorgen geuit over verkeerde installatie en als gevolg daarvan bijvoorbeeld vochtproblematiek. Het is belangrijk om de biobased isolatiematerialen op de juiste manier aan te brengen, maar dit geldt ook voor minerale- en synthetische materialen. Dit vereist kennis bij een aannemer of isolatiebedrijf. Er zijn geen aanpassingen gedaan naar aanleiding van de consultatiereacties. Hieronder staat een gedetailleerde en onderbouwd antwoord per reactie.

Biobased materialen en vocht

In de consultatie is opgemerkt dat biobased materialen gevoelig zijn voor de inwerking van vocht en dat er schimmel kan ontstaan. Schimmel in huis ontstaat als de luchtvochtigheid (langdurig) te hoog ligt en er voedingsbronnen aanwezig zijn voor de schimmel, zoals stof of etensresten. De biobased vezels in isolatiematerialen bevatten geen nutriënten, waardoor de materialen geen voedingsbodem zijn voor schimmels. Niettemin is het mogelijk dat er schimmel op isolatiemateriaal ontstaat als het vochtig wordt. Het is daarom belangrijk dat (1) de isolatiematerialen niet nat worden tijdens de bouw en de luchtvochtigheid niet langer dan vijf dagen boven de 80% komt, (2) de constructie dampopener naar buiten toe is, (3) een dampremmende laag of vochtvariabele klimaatfolie wordt aangebracht aan de binnenzijde van de isolatie. Dit vereist kennis bij een aannemer of isolatiebedrijf. Dit geldt overigens evenzeer voor minerale en synthetische isolatiematerialen.

Embodied energy

Er is een brede wetenschappelijke consensus over de bijdrage van biobased bouwen aan een klimaatneutrale samenleving.^{i,ii} Biobased isolatiemateriaal is in de regel duurzamer dan minerale of synthetische isolatiematerialen: bij een vergelijkbare Rc-waarde wordt over de gehele levensduur vaak minder CO₂ uitgestoten bij de toepassing van biobased isolatiemateriaal dan bij andere isolatiematerialen. Dit komt doordat er bij de productie van materialen veel minder CO₂ wordt uitgestoten dan bij conventionele materialenⁱⁱⁱ en doordat er langdurig koolstof wordt vastgelegd in bouwwerken.^{iv} Die koolstofvastlegging is het grootst bij snelgroeiende biogene materialen zoals stro en hennep, die gebruikt kunnen worden voor isolatie.^v Kortom, bij een vergelijkbare Rc-waarde wordt over de gehele levensduur vaak minder CO₂ uitgestoten bij de toepassing van biobased isolatiemateriaal dan bij andere isolatiematerialen.^{vi,vii} Dat is precies de reden dat biobased materialen worden gestimuleerd. Om er zeker van te zijn dat de materialen ook daadwerkelijk een lage milieu-impact hebben, wordt er – naast het percentage biobased materiaal – ook gestuurd op een lage milieukostenindicator (MKI).

Duurzaamheid van biobased materialen

In de consultatie is een vraag gesteld over de levensduur van biobased isolatiematerialen. Als biobased isolatiematerialen op een goede manier worden aangebracht, kunnen ze net zo lang mee gaan als minerale of synthetische materialen, zo bleek uit een Duits praktijkonderzoek dat is gefinancierd door de Europese Unie.^{viii} Er zijn in de praktijk ook talloze voorbeelden van woningen die geïsoleerd zijn met natuurlijke materialen, die nog niet aan kwaliteit hebben ingeboet. Het voordeel van biobased isolatiematerialen ten opzichte van recyclebare producten is dat er tijdens de levensduur van een gebouw ook CO₂ in de vorm van koolstof wordt opgeslagen, waardoor er een extra bijdrage is aan het tegengaan van klimaatverandering.

Isolatiewaarde van biobased materialen

Biobased isolatiematerialen hebben een goede isolatiewaarde, die doorgaans vergelijkbaar is met de isolatiewaarde van andere materialen.^{ix} Naast de isolatiewaarde hebben biobased materialen als voordeel dat ze een hoge

warmteopslagcapaciteit hebben, wat betekent dat de hitte op warmte dagen veel langer buiten gehouden wordt. Wel is het zo dat synthetische isolatiematerialen bij dezelfde isolatiewaarde minder dik zijn, maar dit verschil is zeer beperkt. De dikte van biobased isolatiematerialen en veel gebruikte minerale isolatiematerialen (glaswol en steenwol) is nagenoeg gelijk. Wel kan het zo zijn dat biobased materialen niet in iedere situatie bij ieder bouwdeel de meest passende oplossing zijn.

Overige opmerkingen

Er zijn verschillende opmerkingen gekomen waaruit bleek dat in de regelingstekst en/of in de toelichting stukken van de regeling niet duidelijk genoeg waren. Deze zijn verder verduidelijkt. Enkele voorbeelden zijn:

- Het maximale subsidiebedrag geldt voor alle adviezen/onderzoeken samengenomen, niet per advies.
- Procesbegeleiding mag enkel uitgevoerd worden door een onafhankelijke externe partij, dus niet door een eigenaar of bestuurder.
- Stapelen met subsidies voor advisering van andere overheden mag, tot 100%.
- Vacuümglas is ook mogelijk bij monumenten, mits dit voldoet aan de aangepaste voorwaarden m.b.t. de U-waarden.

Een aantal opmerkingen is niet overgenomen. Zo is de suggestie gedaan om de overgangstermijn voor EPA adviseurs op te rekken. Dit is nu echter al 1 jaar en daarmee al vrij ruim. Ook willen we met deze termijn adviseurs stimuleren om het nieuwe diploma te halen. Daarnaast werd voorgesteld om de investeringssubsidie ook achteraf aan te kunnen vragen. Dit is niet mogelijk vanwege staatssteun en niet wenselijk omdat de vergadering van eigenaars of de algemene ledenvergadering van een vereniging goed moet worden meegenomen in de besluitvorming. Vooraf aanvragen is hiervoor de meest logische oplossing.

Ook zijn er suggesties gedaan voor grotere wijzigingen, die niet meer mee kunnen in de huidige wijzigingsregeling omdat er nog te veel voorbereiding voor gedaan moet worden. Er wordt bezien of dit in een volgende regeling wel kan, mits beleidsmatig wenselijk en uitvoerbaar. Dit betreft bijvoorbeeld het wijzigen van de isolatievoorwaarden voor glas afgestemd op voorwaarden uit Europa, het wijzigen van de rekenmethode voor het zeer energiezuinig pakket en waterzijdig inregelen als aanvullende maatregel.

ⁱ Peñaloza, D., Erlandsson, M., & Falk, A. (2016). Exploring the climate impact effects of increased use of bio-based materials in buildings. *Construction and Building Materials*, 125, 219-226.

ⁱⁱ Mouton, L., Allacker, K., & Röck, M. (2023). Bio-based building material solutions for environmental benefits over conventional construction products—Life cycle assessment of regenerative design strategies (1/2). *Energy and Buildings*, 282, 112767.

ⁱⁱⁱ Mouton, L., Allacker, K., & Röck, M. (2023). Bio-based building material solutions for environmental benefits over conventional construction products—Life cycle assessment of regenerative design strategies (1/2). *Energy and Buildings*, 282, 112767.

^{iv} Galimshina, A., Moustapha, M., Hollberg, A., Padey, P., Lasvaux, S., Sudret, B., & Habert, G. (2022). Bio-based materials as a robust solution for building renovation: A case study. *Applied Energy*, 316, 119102.

^v Pittau, F., Krause, F., Lumia, G., & Habert, G. (2018). Fast-growing bio-based materials as an opportunity for storing carbon in exterior walls. *Building and Environment*, 129, 117-129.

^{vi} Lawrence, M. (2015). Reducing the environmental impact of construction by using renewable materials. *Journal of renewable materials*, 3(3), 163-174.

---

^{vii} De Visser, C. L. M., van Wijk, C. A. P., & van der Voort, M. P. J. (2015). Health, comfort, energy use and sustainability issues related to the use of biobased building materials: to what extent are the effects supported by science and data? What are next steps to take? PPO-RAPPORT 641.

^{viii} FNR. (2018). BioCannDo: Key Messages for Communicators and Multipliers.

^{ix} De Visser, C. L. M., van Wijk, C. A. P., & van der Voort, M. P. J. (2015). Health, comfort, energy use and sustainability issues related to the use of biobased building materials: to what extent are the effects supported by science and data? What are next steps to take? PPO-RAPPORT 641.